

Între teatru și film

Chiar dacă nu face parte dintre piesele de prim rang ale lui Horia Lovinescu, **Ultima cursă** oferă toate premisele unui spectacol incitant, sub semnul metaforei autodepășirii, al convertirii orgoliului în generozitate. Vocația de moralist a scriitorului se simte și aici, fin disimulată în conflictul doar aparent facil, doar aparent convențional. Laitmotivul cupiului fratricid, pe care se clădesc multe dintre dramele autorului, își manifestă latențele polemice, căci răsturnarea de situație e marcată apăsător: cele două naturi conflictuale, ipostaze — în fond — ale unuia și aceluiași individ aflat în momente diferite ale existenței, se suspectează reciproc de milă, de compasiune, de mistificare. Sub spotul analizei se află „omul sfârșit”, care, în urma unui sever și dificil proces de conștiință, va reuși să surmonteze impasul, să depășească limita „imposibilului”, pornind senin pe un nou drum. Coordonata aceasta este dublată, umanizată, sensibilizată — ca de obicei în demonstrațiile teatrale lovinesciene — de raportarea la Eros, ca instanță de dămare sau de salvare. Mai există și un alt filon conflictual subiacent, ce se referă la libertatea individului de a hotărî singur, de a se angaja sau nu într-o performanță anume, de a-și asuma răspunderea gândului, a faptei. Din dorința de a realiza cât mai bine osmoza necesară dintre concretețea realității și planul abstract al ideilor, dramaturgul a ales, de astă dată, un mediu prin excelență spectaculos — lumea sportivilor, mizând pe acest tranșant ilustrativism simbolic, datele problemei încercându-se de un anume dramatism, patetic anticipat în titlu. Și, aceasta, fiindcă, în atletism, bariera vârstei echivalează cu ratarea timpurie, care dezechilibrează conștiința.

ULTIMA CURSĂ de HORIA LOVINESCU ● TELEVIZIUNEA ROMÂNĂ

● Data emisiunii: 2 august 1988, ora 20.35 ● Regia: OLIMPIA ARGHIR ● Scenografia: DUMITRU GEORGESCU

● Distribuția: FLORIN ZAMFIRESCU (Sergiu Costescu); RĂZVAN VASILESCU (Mihai Costescu); CONSTANȚIN DIPLAN (Zamfir); CEZARA DAFINESCU (Claudia Ionașcu); RALUCA PENU (Cristina); GEORGE OANCEA (Negrea).

Raluca Penu și Răzvan Vasilescu

Inițial, subiectul a cunoscut o primă dezvoltare ca scenariu al filmului **O sută de lei**, pentru ca, abia după aceea, materia faptică și psihologică autorul să o supună rigorilor scenei. Regizoarea Olimpia Arghir revede textul piesei realizând un scenariu pentru un spectacol de teatru. Coeficientul de imagini filmate „în natură” este relativ mare, dar, prin supralicitare, nu se obțin decât deranjante efecte tautologice, în dauna concentrării atenției asupra jocului actorilor, în funcție, tocmai, de posibilitățile specifice pe care televiziunea le are față de teatru: prim-planul, dilatarea temporală, elipsa prin montaj etc. „A miza pe virtuțile convenției înseamnă a te apropia de taina artei teatrale”. Parafrazându-l chiar pe Horia Lovinescu, s-ar putea repune în discuție statutul incert al spectacolului de teatru TV. Până atunci, despre actori.

Intr-un empoi care-i convine de mi-

nune, Cezara Dafinescu s-a devotat cu eficace entuziasm frumoasei Claudia, ac-trița abtăiată după publicitate, după celebritate, înfățișând-o ca pe o fermecătoare femeie care nu poate să se obișnuiască să trăiască în viață altfel decât pe scenă, adică pozind și mereu în ofensivă. Realizând că el nu o minte când o avertizează sobru, bărbătește, că îi va dezamăgi așteptările, se va desprinde de cel în declin printr-un simplu telefon evaziv, cu un regret incert.

Cuceritor de simpatie, de veridic, Răzvan Vasilescu, asemenea, parcă, personajului său, Mihai Costescu, la apariția partenerului, pălește și își pierde aplombul binecunoscut. E drept, rolul se pretează, într-o mică măsură însă, la acest subterfugiu — mai puțin al interpretului, cât al regiei, care nu are grijă ca aparatul să-i surprindă chipul nici măcar în momentul în care, într-o plimbare cu barca (una dintre găselnițele „prizelor directe” care afectează nu numai acuratețea replicilor, ci și fluența acțiunii), îi măturisește prietenei sale câte ceva din drama pe care o trăiește la rindul său: aceea de a nu ști cum e mai bine să procedeze pentru a-și ajuta fratele, menajându-l sau ambiționându-l. Neglijat de operator, actorul continuă să joace aproape în afara cadrului.

De fapt, spectacolul a început (nu la legarea unui șiret l) de la zimbetul „lui”. Zimbetul acela ușor contrariat, un zimbet condescendent, încercat de surpriză, dar și de încintare: o vedea pentru prima dată, în apartamentul său, pe fata aceea zveltă, cu privirea sinceră și ochii inteligenți. Intrase pe ușă obosit, enervat, tracasat. Și dintr-o dată... Identificându-se cu personajul — Sergiu Costescu, multiplu campion la alergări aflat la zenitul carierei — Florin Zamfirescu, ca de obicei, practică un joc simplu, modern. Combustia interioară o țâlnuiește, drămuindu-și parcimonios izbucnirile, pentru că eroul a devenit irascibil fără să fi fost impulsiv din fire. Da, crizele de disperare le trece în solitudine, dar aparatul de filmat nu se arată interesat de aceste clipe în care actorul ar fi putut ridica temperatura interpretării. Dialogu-

rile cu ceilalți se poartă cu insistență pe aceleași teme și nu mai reprezintă, practic, o comunicare. Câteva fraze schimbate, însă, pe stradă cu tinăra timid-insolentă îl vor ajuta infinit mai mult. Intuind exact, cu un teribil instinct feminin, impasul în care se află, ea, necunoscuta, îi spune doar atât: efortul nu trebuie să-l facă pentru a depăși un record, ci pentru a se depăși pe sine. Acum dialogul funcționează perfect, între personaje, între interpreți. Raluca Penu în rolul Cristinei este (pentru spectatorii care nu o cunosc încă pe absolventa clasei de actorie condusă de profesor Olga Tudorache și profesor asociat Florin Zamfirescu) o revelație excelent „temporizată”. Debutează cu o înfățișare oarecare, o fată drăguță ca oricare alta, de altfel pentru fratele cel mic și este o cunoștință întâmplătoare. Spontană, nu-și supraveghează nici reacțiile, așa cum nu se formalizează nici în exprimare, folosindu-se de un limbaj colorat argotic, degajat rostit, cu un glas ușor strident, aspru. Cînd începe să vorbească despre sine — autodefinindu-se romantică, pasionată nu doar de arheologie, ci și de poezie — vocea i se încălzește, i se catifelează, ca și privirea, care-i devine tot mai intensă, tot mai insistent îndreptată spre bărbatul căruia simte că i-ar putea fi sprijin. Dezvăluindu-se, Cristina Ralucai Penu se metamorfozează tainic: superficiala devine extrem de perspicace, de sensibilă, de tandră, de feminină. Ea își invită parcă interlocutorul să-și recupereze identitatea, echilibrul sufletesc. În scena finală, îngrijorată, îndrăgostită, se avintă cu ochii închiși, sperînd într-un sărut. Dar s-ar putea ca sentimentul ei să nu fi fost chiar dragoste. Deocamdată, bărbatul nu vrea să tulbure frumusețea clipei de sinceritate — darul de neprețuit pe care ea i l-a făcut într-un moment de mare cum-pănă — și doar o mîngîie cu gingăsie pe obraz. Întorcîndu-se spre fată, el îi zimbește din nou ca atunci cînd s-au cunoscut. Un zimbet încercat de generozitate. Generozitate cu care interpreții s-au dăruit personajelor. Și de astă dată.

Irina COROIU